

T I J D S C H R I F T

DER

NEDERLANDSCHE

DIERKUNDIGE VEREENIGING,

ONDER REDACTIE VAN

A. A. VAN BEMMELEN,

als President van het Bestuur,

Prof. H. J. VAN ANKUM,

Prof. P. HARTING

EN

Prof. C. K. HOFFMANN.

E E R S T E D E E L.

'S GRAVENHAGE,
MARTINUS NIJHOFF.

ROTTERDAM,
VAN HENGEL & EELTJES.

INHOUD VAN HET EERSTE DEEL.

	Bladz.
Verslag der eerste vergadering tot het oprichten der Vereeniging, (15 Mei 1872 te Rotterdam)	1—13
Verslag der tweede vergadering tot het oprichten der Vereeniging, (21 September 1872 te Rotterdam)	14—22
Wet der Vereeniging	15—20
Verslag der buitengewone huishoudelijke vergadering (24 Mei 1873 te Scheveningen)	23—27
Reglement voor de Bibliotheek	24—25
„ „ het Tijdschrift	25
Verslag der wetenschappelijke vergadering (24 Mei 1873 te Scheve- ningen)	28—36
Verslag der gewone huishoudelijke vergadering (15 November 1873 te Leiden)	37—44
Wetenschappelijke mededeelingen	44—51
Iets omtrent de generatie-organen bij <i>Echinus esculentus</i> L., door H. J. VAN ANKUM, (met 1 plaat: Pl. I)	52—57
Eenige opmerkingen aangaande <i>Arenicola piscatorum</i> Lam., door J. RITZEMA BOS	58—61
Over de voortplantingswijze van <i>Vorticella nebulifera</i> Ehrbg., door Dr. ED. EVERTS, (met 1 plaat: Pl. II)	62—68
Verslag der buitengewone huishoudelijke vergadering, (20 Juni 1874 te Middelburg)	69—72
Verslag der wetenschappelijke vergadering (20 Juni 1874 te Mid- delburg)	72—84

	Bladz.
Overzicht der tot dusverre in de zoete wateren van Europa waargenomen <i>Turbellaria</i> , door Dr. J. G. DE MAN	86—107
Eerste bijdrage tot de kennis der Nederlandsche <i>Zoetwater-Turbellariën</i> , benevens eene beschrijving van nieuwe soorten, door Dr. J. G. DE MAN, (met 3 platen: Pl. III, IV, V)	108—123
Bijdrage tot de kennis van <i>Lithoglyphus naticoides</i> Fer., door M. SCHEPMAN, (met 1 plaat: Pl. VI)	124—131
Verslag der gewone huishondelijke vergadering (21 November 1874 te Amsterdam)	132—151
Verandering der Wet	145
Verandering van het Reglement voor de Bibliotheek	145
Wetenschappelijke mededeelingen	151—159
Het <i>Aquarium</i> der Hoogeschool te Groningen, door H. J. VAN ANKUM, (met 2 uitslaande platen: Pl. VII en VIII)	160—175
Mededeelingen omtrent de vergroeiing van de generatie-organen bij <i>Echinus</i> en eenige verwante geslachten, door H. J. VAN ANKUM, (met 1 plaat: Pl. IX)	176—187
Kalklichaampjes bij <i>Echinometra lucuntur</i> Ag., door H. J. VAN ANKUM, (met 2 platen: Pl. IX en X)	188—196
Zoölogische aantekeningen gedurende een verblijf te Scheveningen, door P. HARTING, (met 1 uitslaande plaat: Pl. XI).	197—227
Naamlijst van <i>Nederlandsche Schaaldieren</i> , door R. T. MAITLAND	228—269

N A A M L I J S T
VAN
N E D E R L A N D S C H E S C H A A L D I E R E N .

DOOR
R. T. MAITLAND.

V O O R W O O R D .

Reeds sedert meer dan 25 jaren heb ik ten dienste mijner Fauna Belgii septentrionalis aantekeningen verzameld over alle dieren door mij of anderen in ons vaderland of aan zijne kusten waargenomen; het eerste gedeelte dezer Fauna is in 1851 verschenen. Verschillende redenen, en wel voornamelijk de uitgave van *Herklots' Bouwstoffen* voor eene Fauna van Nederland, hebben mij van de verdere uitgave van eerstgenoemd werk doen afzien, te meer daar door evengemelde Bouwstoffen en later door de *Natuurlijke Geschiedenis der nederlandsche Dieren* van de H.H. *Schlegel, Snellen van Vollenhoven* en *Herklots* voor een groot gedeelte in de behoefte voorzien werd ten opzichte der kennis der in Nederland voorkomende diersoorten, die mij aangespoord had het mijne bij te dragen eene kritisch bewerkte naamlijst dier soorten te leveren. In bovenbedoelde *Bouwstoffen* zijn verscheidene diergroepen reeds door mij behandeld geworden, doch de in 1866 gestaakte nitgave van dat werk hebben mij tot nu toe verhinderd mijne aantekeningen over de door mij en anderen gevonden *Crustaceën* bekend te maken.

De onlangs verschenen dissertatie van den Heer *J. Ritzema Bos* over de nederlandsche Crustacea hedriophthalmata, gaf mij aanleiding mijne aantekeningen weder ter hand te nemen, die te vergelijken met de waarnemingen door dien Heer gedaan en ze in dit tijdschrift openbaar te maken.

Aan de welwillendheid van den Heer *J. Ritzema Bos* te Wageningen en van de *H.H. C. Ritsema, Cz.* en *P. P. C. Hoek* te Leiden, dank ik de mededeeling van eenige species, mij als indigenae onbekend gebleven; met erkentelijkheid zal ik die soorten ter behoorlijke plaatse vermelden.

Ten einde de naamlijst onzer nederlandsche Crustaceën zoo volledig mogelijk te maken, heb ik de soorten, door Prof. *P. J. van Beneden* gevonden en in zijne *Recherches sur la Faune littorale de Belgique, Crustacés. Bruxelles 1861*, bekend gemaakt, tusschen de bij mij als inlandsch bekende soorten met een ? ingevoegd. Neemt men in aanmerking, dat de soorten, door den Heer *van Beneden* vermeld, meest allen bij *Ostende* zijn waargenomen en dat de kust aldaar, uit een physiek oogpunt beschouwd, geheel en al met de onze, voornamelijk die van *Walcheren* overeenkomt, dan doet de geringe afstand, die het strand van *Ostende* van het onze scheidt, bij ons de gerechtvaardigde onderstelling doen geboren worden, dat de soorten, te *Ostende* waargenomen, éénmaal vroeg of laat ook aan onze kusten zullen worden aangetroffen.

Dat de werken van onze Zeeuwsche landgenooten *Baster* en *Slabber* door mij met de meeste zorg zijn onderzocht, zal uit de volgende bladzijden blijken.

BOEKWERKEN HOOFDZAKELIJK BIJ DE DETERMINATIE
DER SOORTEN GERAADPLEEGD.

Baird. (W.) The Natural History of the British Entomostraca.
8°. w. 31 Tab London 1850.

Bate (C. Spence) & J. O. Westwood. A History of British sessile-eyed Crustacea. 2 Vol. 8°. w. Fig. London 1868.

Bell. (Th.) A History of the British stalk-eyed Crustacea. 8°. w. 174 Fig. London 1853.

- Beneden. (P. J. van)* Recherches sur la Faune littorale de Belgique. Crustacés. 4°. 31 Pl^s. Bruxelles 1861. (Extrait du Mémoires de l'Acad. roy. de Belgique. Tome XXXIII).
- Claus. (C.)* Die freilebenden Copepoden mit besonderer Berücksichtigung der Fauna Deutschlands, der Nordsee u. des Mittelmeeres. 4°. m. 37 Taf. Leipzig 1863.
- Darwin. (Ch.)* A monograph of the sub-class Cirripedia. The Lepadidae 8°. w. 10 Pl. London 1851.
- Darwin. (Ch.)* A monograph of the sub-class Cirripedia The Balanidae. 8°. w. 30 Pl. London 1854.
- Edwards. (H. Milne)* Histoire naturelle des Crustacés. 8°. 3 Vol. 42 Pl^s. Paris 1834—1840.
- Koch. (C. L.)* Deutschlands Crustaceen, Myriapoden u. Arachniden. 12°. m. 960 Fig. Regensburg 1835—1844.

NEDERLANDSCHE SCHRIJVERS GERAADPLEEGD EN IN
CHRONOLOGISCHE ORDE GERANGSCHIJKT.

- Blankaart. (Steph.)* Schou-burg der Rupsen, Wormen, Maden enz. 12°. m. 16 Pl. Amsterd. 1688.
- Leeuwenhoek. (Ant. van)* Werken, bevattende alle zijne schriften. 4 Dln. 4°. m. Pl. Leiden en Delft 1690.
- Swammerdam. (J. van)* Bijbel der Natuur. fol. 2 Dln. m. Pl. Leiden 1737.
- Baster. (J.)* Natuurkundige uitspanningen. 4°. 2 Dln. m. 29 Pl. Haarlem 1762—1765.
- Slabber. (M.)* Natuurkundige verlustigingen. 4°. m. 18 Pl. Haarlem 1769—1778.
- Gronovius. (L. Th.)* Zoophylacium Gronovianum. fol. c. Tab. 20. Lugd. Batav. 1763—1781.
- Pallas. (P. S.)* Dierkundig mengelwerk. 4°. m. Pl. Utrecht 1770.
- Houttuyn. (M.)* Natuurl. Hist. der Dieren, Planten en Mineralen, volgens het samenstel van Linnaeus. 8°. 37 Dln. m. Pl. Amsterdam 1761—1785.
- Hoeven. (J. van der)* Handboek der Dierkunde. 2^e Uitg. 2 Dln. 8°. m. 24 Pl. Leiden 1849—1855.

- Hooven. (J. van der)* Het Geslachte Cecrops en Laemargus. (In Verhand. der Nederl. Entomol. Vereeniging. I. bl. 67—87. m. Afb.) 1857.
- Burgersdijk. (Dr. L. A. J.)* Dissert.; Annotationes de Quibusdam Crustaceis indigenis. 8°. Lugd. Batav. 1852.
- Burgersdijk. (Dr. L. A. J.)* Land- en Zoetwater schaaldieren. (In Bouwstoffen v. e. Fauna v. Nederl. I. bl. 164). 1853.
- Bemmelen. (A. A. van)* Bijdragen tot de Kennis onzer inlandsche Diernamen. (In Bouwst. Fauna Nederl. II. bl. 132). 1858.
- Vollenhoven. (S. C. Snellen van)* Gelede dieren van Nederland. 2 Dln. 8°. m. 30 Pl. Haarlem 1860.
- Hoek. (P. P. J.)* Nederl. species van het Geslacht Balanus. (In Tijdschr. Dierk. Vereeniging. I. bl. 76). 1874.
- Bos. (J. Ritzema)* Dissert.; Bijdrage tot de Kennis van de Crustacea hedriophthalmata van Nederland en zijne Kusten. 8°. m. 2 Pl. Groningen 1874.
- Ritzema, Cz. (J.)* In litteris. Schriftelijke mededeelingen.

D E C A P O D A.

CANCERINA.

Cancer. Lin.

1. pagurus. Lin. Edw. I, pag. 413, n°. 1. Bell. pag. 59.

Groote Zeekrab.

Menigvuldig langs de kusten der Noordzee (Gronov. n°. 967).— Wordt in zee gevischt, doch komt nimmer aan de (belg.) kust. (v. Bened. pag. 135, n°. 8). — Oude voorwerpen worden in menigte in Maart en April met de Zeesterren gevischt, vooral wijfjes met eieren. (v. Bemm. bl. 135). — Aan 't strand ten noorden van Ameland. (Ritz. Bos, in litt.). — Langs de nederlandsche kusten. (Hoek, in litt.). — Wordt door onze kustvisschers enkele malen gevangen; dikwerf door mij dood op 't strand gevonden. (Maitl.).

Carcinus. Leach.

2. moenas. Lin. Edw. I, pag. 434, n°. 1. Bell. pag. 76.

Strandkrab. *Baster* II, bl. 25; Pl. II, Fig. I—III.

Slabber, bl. 35, Pl. V, Fig. 1, 2 en XVIII, Fig. I. (Ontwikkelde dieren).

Zeeland. (*Baster*, *Slabber*, Gronov. n°. 955) — Zeer gemeen tusschen steenen. (v. Bened. pag. 133, n°. 3). — Aan 't strand van de provincie Groningen, de Wadden, verder Rottum, Schiermonnikoog, Ameland, Terschelling, Texel, Walcheren, de Helder. (Ritz. Bos, in litt.). -- Zeer gemeen tusschen en onder de steenen der zeeeringen en dijken van Walcheren, Hoek van Holland, Katwijk, Nieuwediep en Zuiderzee. Zeldzamer langs het strand der Noordzee. (Maitl.).

Pilumnus. Leach.

3. tridentatus. N. Spec. *Baster* II, Pl. II, Fig. IV, V.

In de nabijheid van Zierikzee. (*Baster*). — Tusschen garnalen (nit de Zuiderzee) te Wageningen aangetroffen. (Ritz. Bos, in litt.). — Tusschen de steenen langs de dijken der Zuiderzee niet zeldzaam en van het IJ bij Amsterdam, alsmede in eene sloot met zoetwater nabij Haarlem. (Maitl.).

N.B. Dit Krabbetje heeft de meeste overeenkomst met *Pilumnus hirtellus*, Leach (Bell. pag. 68) doch onderscheidt zich van deze soort door minder behaard te zijn en doordien de zijdelingsche voorrand van den cephalothorax met 3 in plaats van met 4 tanden gewapend is (de tand van de buitenhoek der oogkas niet medegerekend); de scharen zijn glad en niet gelijk bij *P. hirtellus* min of meer wrattig; het rugschild of cephalothorax is 0,02 breed bij 0,01⁵ lang. Drie exemplaren thans voor mij liggende en één door den Heer *J. Ritzema Bos* mij uit Wageningen toegezonden, zijn allen van het manlijk geslacht, dat door *Baster* afgebeeld van het vrouwelijk en met eieren voorzien; *Bell.* l. c., pag. 70 zegt van *Pilumnus hirtellus* op 20 à 30 voorwerpen slechts een vrouwelijk individu aangetroffen te hebben en deze nog wel dood en geschonden. Is de afbeel-

ding van *Baster* goed ten opzichte van het getal tanden (4) aan den zijdelingschen voorrand van het rugschild, dan zouden deze de ware *Pilumnus hirtellus* kunnen voorstellen en deze soort aldus in Zeeland voorkomen; echter vermeen ik alle gegronde redenen te hebben om te onderstellen, dat de vrij onnauwkeurige hoewel karakteristieke afbeelding van *Baster* de alhier bedoelde *N. Sp.* voorstelt.

4? spinifer.

Edw. I, pag. 420, n°. 9.

Enkele malen aan de Belgische kust aangetroffen. (v. Bened. pag. 138, n°. 22).

Platyonychus. Latr.

5. latipes. Penn. Edw. I, pag. 436, n°. 1. Bell. pag. 85.

Leeuwenhoek III, 84^e Brief, bl. 2—4 en 86^e Brief, bl. 15—21, met afbeeld. Voornamelijk langs de Zeeuwsche kust. (Gronov. n°. 958). — Sometijds op 't strand. (v. Bened. pag. 133, n°. 2). — Een exemplaar aan den Helder. (Ritz. Bos, in litt.). — Meermalen door mij op Walcheren tusschen garnalen en aan 't strand te Scheveningen aangetroffen. (Maitl.).

Portunus. Fabr.

6. marmoreus. Leach. Edw. I, pag. 442, n°. 3. Bell. pag. 105.

Porceleinkrabbetje, *Houttuijn* XIII, bl. 335, Pl. CIV, Fig. 4.

Zwemkrab, *Snell. v. Vollenhoven* I, bl. 19, Pl. I, Fig. 1.

Aan de nederl. kust. (Gronov. n°. 954). — Niet zeldzaam. (v. Bened. pag. 134, n°. 5). — Bij Katwijk? (Hoek, in litt.). — Aan 't strand ten noorden vnn Groningen. (Ritz. Bos, in litt.). — Vrij gemeen langs het strand te Scheveningen en Katwijk en komt meermalen tusschen gekookte garnalen voor. (Maitl.).

7. holsatus. Fabr. Edw. I, pag. 443, n°. 4. Bell. pag. 109.

Te Ostende nog gemeener dan *Carcinus moenas*. (v. Bened. pag. 134, n°. 6). — Enkele malen dood op 't strand te Katwijk, wordt dikwerf gevonden tusschen gekookte garnalen te Leiden. (Maitl.).

8. *arcuatus*. Leach. Edw. I, pag. 444, n°. 7. Bell. pag. 97.
Aan 't Noordwijker strand. (v. Bemm. Bouwstoff. II, bl. 135).

9? *puber*. Lin. Edw. I, pag. 441, n°. 1. Bell. pag. 90.
Niet zeldzaam aan de Belg. kust, doch wordt niet dikwerf
op 't strand gevonden. (v. Bened. pag. 134, n°. 4).

10? *pusillus*. Leach. Edw. I, pag. 444, n°. 6. Bell. pag. 112.
Niet gemeen te Ostende. (v. Bened. pag. 135, n°. 7).

Pinnotheres. Latr.

11. *pisum*. Penn. Edw. II, pag. 31, n°. 1. Bell. pag. 121.
Mosselkrabbetje, *Bast.* II, bl. 28; Pl. IV, Fig. I, II.
Roode Krabbetje, *Snell. v. Vollenh.* I, bl. 19.

Zeeland. (Baster). — Niet zeldzaam in mosselen (v. Bened.). —
Aan 't strand van Westcapelle. (Ritz. Bos, in litt.). — In mos-
selen. (Hoek, in litt.). — Meermalen in Zeeuwsche mosselen en
in die uit de Zuiderzee. (Maitl.).

12? *modioli*. v. Ben.

Bijna nooit een *modiolus* geopend zonder een paar dezer
dieren er in aan te treffen. (v. Bened. pag. 136, n°. 11).

Corystes. Latr.

13. *dentatus*. Fbr. Edw. II, pag. 148. Bell. pag. 159.
Koggurmerkees, v. *Bemm.* Bouwstoff. II, bl. 134.

Wordt in diepe zee gevischt. (v. Bened. pag. 133, n°. 1). —
Enkele malen bij Scheveningen op het strand aangespoeld gevon-
den. (Maitl.).

Maia. Lam.

14? *squinado*. Rond. Edw. I, pag. 327, n°. 11. Bell. pag. 39.

Komt slechts bij toeval aan de belgische kust voor. (v. Bened.
pag. 136, n°. 12).

Pisa. Leach.

15? *armata*. Ltr. Edw. I, pag. 308, n°. 4. Bell. pag. 22?

In 1850 één exemplaar van de belg. kust ontvangen. (v. Bened.
pag. 136, n°. 13).

Hyas. Leach.

16. *aranea*. Lin. Edw. I, pag. 312, n°. 1. Bell. pag. 31.

Duivelskrabbetje, v. *Bemm.* Bouwstoff. II, bl. 135.

Nederlandsche kust. (Gronov. n°. 973). — Wordt slechts op eene zekere bepaalde diepte en daar dan ook overvloedig aangetroffen. (v. Bened. pag. 136, n°. 14). — Op 't strand. (Hoek, in litt.). — Wordt in zee gevischt en enkele malen dood op 't strand te Scheveningen en Katwijk gevonden. (Maitl.).

17. *coarctata*. Leach. Edw. I, pag. 312, n°. 2. Bell. pag. 35.

Wordt met de vorige soort aangetroffen en is gemeen aan de belgische kust. (v. Bened. pag. 136, n°. 15). — Op 't strand. (Hoek, in litt.).

Stenorhynchus. Lam.

18. *phalangium*. Pen. Edw. I, pag. 279, n°. 1. Bell. pag. 2.

Nabij Zierikzee gevonden door *J. Baster*, zie (Gronov. n°. 974). — Zeer gemeen in diepe zee. (v. Bened. pag. 137, n°. 17). — Tweemaal heb ik deze soort tusschen aangespoelde Sertulariën dood op 't strand te Scheveningen gevonden. (Maitl.).

19? *longirostris*. Fabr. Edw. I, pag. 280, n°. 2. Bell. pag. 6.

Met de voorgaande soort. (v. Bened. pag. 137, n°. 18).

Inachus. Leach.

20? *scorpio*. Fabr. Edw. I, pag. 288, n°. 1. Bell. pag. 13.

Overvloedig in zee op zekere diepte. (v. Bened. pag. 136, n°. 16).

OXYSTOMATA.

Ebalia. Leach.

21? *Brayerii*. Leach. Edw. II, pag. 129, n°. 1. Bell. pag. 145.

Uit diepe zee op *Ostrea hippopus*. (v. Bened. pag. 137, n°. 19).

22? *Cranchii*. Leach. Edw. II, pag. 129, n°. 2. Bell. pag. 148.

Een weinig grooter dan de vorige, leeft evenals deze. (v. Bened. pag. 137, n°. 20).

23? Pennantii. Leach. Edw. II, pag. 129, n°. 3. Bell. pag. 141.

Wordt met beide vorige soorten aangetroffen. (v. Bened. pag. 137, n°. 21).

LITHODINA.

Lithodes. Latr.

24? arctica. Lam. Edw. II, pag. 186. Bell. pag. 165.

Met groote tusschenpoozingen enkele malen aangetroffen. (v. Bened. pag. 135, n°. 9).

PAGURINA.

Pagurus. Latr.

25. Bernhardus. Fabr. Edw. II, pag. 215, n°. 1. Bell. pag. 171.

Kreeftslak. *Swammerdam*, bl. 148 en 194. Pl. XI, Fig. 12.

" *Baster* I, bl. 85. Pl. III, Fig. V. Pl. X, Fig. III. IV.

Snijder. v. Bemmel. Bouwstoff. II, bl. 135.

Soldaat, bij de Groningsche visschers. (*Ritz. Bos, Tijdschr. Dierk. Ver. I*, bl. 81).

Langs de Zeeuwsche en Hollandsche kust. (Swammerd.; *Baster*; Gronov. n°. 982). — Zeer gemeen in zee op 60 à 100 vaâm diepte. (v. Bened. pag. 138, n°. 24). — In menigte in den zomer van 1873 op 10 à 12 vaâm diepte ten noorden van Ameland, de groote exemplaren in *Buccinum undatum*, de jonge in *Natica*. (*Ritz. Bos*, in litt.). — Meermalen levend op het strand te Scheveningen gevonden in hoorns van *Buccinum undatum*, de jongere exemplaren in die van *Natica monilifera*; niet zeldzaam; eenmaal in Sept. 1853 was het strand te Scheveningen er mede als bezaaid. Alle de schelpen, door mij gevonden en door Kreeftslakken bewoond, zoowel die van *Buccinum* als van *Natica*, waren allen, bijna zonder uitzondering, met eene harde, bruine huid omkorst, een voortbrengsel eener soort van Polypen (*Hydractinia lactea*), terwijl de mondopeningen dier schelpen, voornamelijk der *Natica*'s, in afwijking der normalen vorm als driehoekig waren zaamgenepen; het komt mij voor, dat de uitwendige parasiet (de *Hydractinia*) de schelpen als het ware verweekt en de inwendige, de Kreeftslak, door aanhou-

dende drukking met de schaarpoeten de mondopening naar hare behoefte wijzigt. — Andere soorten van Kreeftslakken, als *Pagurus Bernhardus* is het mij tot nu toe nog niet mogen gelukken aan onze stranden aan te treffen, niettegenstaande ik honderdtallen van met deze parasieten bewoonde schelpen te dien einde met aandacht onderzocht heb. (Maitl.).

GALATHEINA.

Porcellana. Lam.

26. *longicornis*. Penn. Edw. II, pag. 257, n°. 20. Bell. pag. 193.

Baster II, bl. bl. 29; Pl. IV, Fig. III.

Diep in zee, (Baster). — Aan 't Zeeuwsche strand, (Gronov. n°. 968). — Vrij gemeen langs de belgische kust. (v. Bened. pag. 138, n°. 23). — Aan 't strand te Scheveningen wordt dit diertje enkele malen met de Garnalen gevangen. (Maitl.).

Galathea. Fabr.

27. *squamifera*. Leach. Edw. II, pag. 275, n°. 2. Bell. pag. 197.

De volwassen voorwerpen dezer soort worden door onze zeevisschers kreeften genoemd. (v. Bemm., Bouwstoff. II, bl. 135.)

28? *strigosa*. Lin. Edw. II., pag. 273, n°. 1. Bell. pag. 200.

Wordt van tijd tot tijd in diepe zee gevischt. (v. Bened. pag. 139, n°. 25.)

ASTACINA.

Astacus. Fabr.

29. *fluviatilis*. Fabr. Edw. II, pag. 330. Bell. pag. 237.

Rivierkreeft, *Roesel III*, bl. 267, Pl. 54—59.

In Gelderland en Noord-Brabant (J. v. d. Hoeven, Leerboek d. Dierk. 1864.) — Bij Maastricht volgens Prof. J. v. d. Hoeven zie (Snell. v. Vollenh. I, bl. 22.) — In den Rhijn bij Wageningen en Arnhem volgens mededeelingen, doch zelf niet gevonden. (Ritz. Bos, in litt.) — In de beekjes der Berkel bij Zutphen, doch zeldzaam; gemeen in een vijver op de Meerwijk onder Groesbeek. (Maitl.).

Homarus. Edw.

30. *marinus*. Edw. II, pag. 334. Bell. pag. 242.
 Zeekreeft, *Baster II*, bl. 1, Pl. 1.

In de Noordzee (Gronov. n°. 978). — Komt toevallig aan de belgische kust voor (v. Bened. pag. 139, n°. 26.) — Algemeener in de Buitenlek dan in de Binnenlek (v. Bemm. Bouwstoff. II, bl. 153.) — Meermalen zijn door mij op de Zeevischmarkt te 's Gravenhage zeekreeften gezien door onze kustvisschers in hunne netten gevangen. (Maitl.).

Nephrops. Leach.

- 31? *norvegicus*. Leach. Edw. II., pag. 336. Bell. pag. 251.

Wordt van tijd tot tijd aan de belg. kust aangetroffen. (v. Bened. pag. 139, n°. 27.)

CARIDINA.

Crangon. Fabr.

32. *vulgaris*. Fabr. Edw. II, pag. 341, n°. 1. Bell. pag. 256.

Garnaat. *Baster II*, bl. 29; Pl. III, Fig. I—IV.

Slabber bl. 39, Pl. V, Fig. 3—5. (In larve toestand.)

Garnaal, *Snell. v. Vollenh.*, I, bl. 22, Pl. I, Fig. 3.

Garnaal of Garn, v. *Bemm. Bouwstoff. II*, bl. 135.

Zeer gemeen langs de nederlandsche kusten (Gronov. n°. 985.) — Langs de kust en op de Schelde (v. Bened. pag. 139, n°. 28.) — Aan 't strand van Groningen en van alle Noordzee-eilanden (Ritz. Bos, in litt.) — In tallooze menigte langs de kust, de Zeeuwsche stroomen, de Zuiderzee en het IJ. (Maitl.).

N.B. De verklaring van *Slabber* bl. 39 dat uit zijn zogenaaemde stier afgebeeld Pl. V, fig. 1—2 (Een strandkrab in jongen toestand), het diertje afgebeeld op dezelfde plaat Pl. V, fig. 3—5 zich zoude ontwikkeld hebben, berust zeer zeker op een misverstand van *Slabber*, daar deze laatste afbeeldingen eene jonge nog onontwikkelde garnaal voorstellen.

Palaemon. Fabr.

33. *serratus*. Fabr. Edw. II, pag. 338, n°. 1. Bell. pag. 302.

Aan de kust van Groningen (Dr. Th. Uilkens, in litt.) — Tusschen garnalen in oesterputten en in de Schelde gemeen. (v. Bened. pag. 140, n°. 30). — Langs de dijken op Walcheren en enkele malen tusschen garnalen van Katwijk, te Leiden aangetroffen doch nimmer langer dan 4 à 5 centimeter, terwijl de voorwerpen aan de engelsche en fransche kust bijna het dubbele dier lengte bereiken. (Maitl.).

34. *squilla*. Fabr. Edw. II, pag. 390, n°. 2. Bell. pag. 305.

Steurkrab of steurgarnaat, *Baster II*, bl. 34; *Pl. III*, Fig. V, VI.

Steurkrab, *Snell. v. Vollenh. I*, bl. 23; *Pl. I*, Fig. 4.

Aan de kust en in den Rijn (bij Katwijk?) (Gronov. n°. 986.) — Minder gemeen dan de voorgaande soort te Ostende (v. Bened. pag. 140, n°. 31.) — Aan 't strand van Groningen, ook veel in slooten met brak water in de noordpolder bij Warffum (Ritz. Bos, in litt. — Langs de kust, in de Zeewsche stroomen, de Zuiderzee en in 't IJ, alsmede in zeer groote menigte in brakke slooten op Walcheren, de Rijn nabij de zeesluizen te Katwijk a/z en voornamelijk om Amsterdam, alwaar zij bij de liefhebbers van hengelen naar baars zeer bekend zijn onder den naam van krabbetjes. (Maitl.).

35? *varians*. Leach. Edw. II, pag. 391, n°. 3. Bell. pag. 309.

Met andere steurkrabben te Ostende. (v. Bened. pag. 141, n°. 32).

Hippolyte. Leach.

36? *Cranchii*. Leach. Edw. II, pag. 376, n°. 12. Bell. pag. 288.

Uit diepe zee; niet gemeen. (v. Bened. pag. 140, n°. 29).

CUMACEA.

Cuma. Edw.

37? *Rathkii*. Kröyer. v. Bened. l. c., pag. 82, *Pl. XII*.

Een exemplaar van Eschricht ontvangen. (v. Bened. pag. 142, n°. 39).

Bodothria. Goodsir.

38? Goodsirii. v. Bened. l. c., pag. 76, Pl. XIII.

Bij Ostende zwemmende tusschen *Mysis*-soorten. (v. Bened. pag. 142, n°. 40).

Leucon. Kröyer.

39? Cercaria. v. Bened. l. c., pag. 85, Pl. XIV.

In zee vóór Ostende gevischt. (v. Bened. pag. 142, n°. 38).

SCHIZOPODA.

Mysis. Latr.

40. *Chamaeleo*. Thomps. Edw. II, pag. 458, n°. 1, 2.
Bell. pag. 336.

Des zomers overvloedig tusschen garnalen en steurkrabben in de oesterputten nabij Ostende. (v. Bened. pag. 141, n°. 33; Pl. II—V, VIII—XI). — In Maart 1852 meerdere exemplaren te Leiden tusschen gekookte garnalen, te Katwijk gevangen, aangetroffen. (Maitl.).

41. *vulgaris*. Thomps. Edw. II, pag. 459, n°. 4. Bell. pag. 339.

In menigte in oesterputten bij Ostende. (v. Bened. pag. 13 en 141, n°. 36, Pl. I). — Gemeen tusschen steurkrabben in den Kattenpolder bij Ter Veere. (Maitl.).

42? *ferruginea*. v. Bened. l. c., pag. 15; Pl. VI, Fig. 4—12.

In menigte met de andere soorten. (v. Bened. pag. 141, n°. 34).

43? *sancta*. v. Bened. l. c., pag. 17; Pl. VI, Fig. 1—3.

Slechts één voorwerp gevonden. (v. Bened. pag. 141, n°. 35).

Podopsis. Thomps.

44. *Slabberi*. v. Bened. l. c., pag. 18; Pl. II, Fig. 4, 5; Pl. VII.
Edw. II, pag. 466.

Steurgarnaal met trompetsgewijze oogen. *Slabber*, bl. 136;
Pl. XV, Fig. 4.

In Augustus op Walcheren gevischt. (*Slabber*). — Des zomers overvloedig in de oesterputten bij Ostende. (v. Bened. pag. 142, n°. 37).

A M P H I P O D A.

GAMMARINA.

Orchestia. Edw.

45. littorea. Leach. Edw. III, pag. 16, n°. 1.

Bate & Westw. I, pag. 27.

Zee-vloo. *Baster* II, bl. 58; Pl. III, Fig. VII, VIII.

Pissebed-krabbetje. *Pallas* IV, bl. 29.

Zee-vloo. *Snell. v. Vollenh.* I, bl. 26; Pl. I, Fig. 6.

Hollandsche kust. (Gronov. n°. 990). — Zeer gemeen aan 't strand te Ostende. (v. Bened. pag. 144, n°. 49). — Deze soort en *Talitrus saltator* (n°. 48) worden aan onze stranden zee-luizen, zee-vlooien en strand-vlooien genoemd. (v. Bemmi., Bouwstoff. II, bl. 135). — Leeft aan 't zandige, vooral echter aan 't eenigszins steenachtige, vochtige strand; weinige exemplaren aan 't strand van Texel en Terschelling in Aug. 1871. (Ritz. Bos, Diss., bl. 22, n°. 1; bl. 43, n°. 2). — Vrij algemeen langs onze stranden, zoowel der Noord- als der Zuiderzee, onder steenen. (Maitl.).

46. mediterranea. Coste. Bate & Westw. I, pag. 31.

Aan 't strand van Rottum, één exemplaar tusschen eene menigte *Talitrus* (*Gammarus*) *locusta* in Aug. 1873. (Ritz. Bos, Diss., bl. 22, n°. 2; bl. 43, n°. 3).

47. *Deshayesii*. Audouin. Bate & Westw. I, pag. 36.

Aan 't strand van Texel in Aug. 1871. (Ritz. Bos, Diss., bl. 22, n°. 3; bl. 43).

Talitrus. Latr.

48. *saltator*. Edw. III, pag. 13, n°. 1; Pl. XXIX, Fig. 1—3.

Bate & Westw. I, pag. 16.

Zee-vloo. *Snell. v. Vollenh.* I, bl. 25; Pl. I, Fig. 5.

Gemeen aan de hollandsche stranden. (*Pallas* IV, bl. 28). — Gemeen langs 't strand. (v. Bened. pag. 144, n°. 48.) — Leeft aan 't zandige strand, veel onder door den vloed aangevoerde Algen; soms in menigte aan 't strand van Rottum, Ameland en Ter-

schelling in Julij en Aug. 1871; aan 't strand van Walcheren in Junij 1874. (Ritz. Bos, Diss. bl. 21, n°. 1; bl. 41, n°. 1). — Zeer gemeen langs onze stranden onder allerlei aangespoelde voorwerpen. (Maitl.).

Gammarus. Fabr.

49. *locusta*. Fabr. Edw. III, pag. 44, n°. 1.
Bate & Westw. I, pag. 378.

Holland. (Burgersd., Diss. pag. 18.) — In menigte op 't strand te Ostende. (v. Bened. pag. 144, n°. 50.) — In zee meestal iets verder van 't strand dan *Gamm: marinus*; ook enkele malen in brakwater. (Ritz. Bos, Diss. bl. 25, n°. 2.) — Aan 't strand ten noorden van Warffum en verder opdat van alle onze Noordzee-eilanden: zomer 1871, 1872, 1873; in brakwater ten noorden van Warffum; Maart 1874. (Ritz. Bos, Diss. bl. 46, n°. 7.) — Onder steenen langs de dijken van Walcheren en van het IJ, alsmede aan de hoofden te Katwijk en in oude palen alsook onder steenen in brakke wateren op Walcheren en in den Amstel en buitensingels nabij Amsterdam. (Maitl.).

50. *marinus*. Leach. Edw. III, pag. 46, n°. 4.
Bate & Westw. I, pag. 370.

Aan de kust, meestal niet ver van het strand. Ook in brak-een enkele maal in bijkans geheel zoetwater [*Gamm: affinis*, Edw. III, pag. 47, n°. 6.] (Ritz. Bos, Diss. bl. 24, n°. 1.) — Aan 't strand van alle onze Noordzee-eilanden; op de Wadden ten noorden van Warffum; in brakwater in den noordpolder en in bijkans geheel zoetwater in eene sloot bij Warffum. (Ritz. Bos. Diss. bl. 44, n°. 6.) — Onder steenen langs de dijk bij Zeeburg nabij Amsterdam. (Maitl.).

51. *tenuimanus*. Spence Bate. Bate & Westw. I, pag. 384.

Aan 't strand ten N. van Warffum. (Ritz. Bos, Diss. bl. 26, n°. 3; bl. 48, n°. 8.)

52. *fluviatilis*. Roesel. Edw. III, pag. 45, n°. 2.
Koch. XXXVI. Tab. 21.

Rivier-garnaal, *Roesel III*, bl. 305; Pl. LXII.

Vloo-kreeft, *Snell. v. Vollenh. I*, bl. 24; Pl. II, Fig. 1.

Onder steenen in een helder stroomende beek buiten de tolsteeg-barrière nabij Utrecht en in 't Gein bij Abkoude. (Maitl.).

53. *pulex*. Fabr. Edw. III. pag. 48, n°. 1.
Bate & Westw. I, pag. 388.

In 't meertje onder Rockanje bij den Briel. (Pallas IV, bl. 27.) — Bij Leiden, den Helder en Ouderkerke aan den Amstel. (Burgersd., Bouwst. I, bl. 164, n°. 2.) — In eene sloot in de buurt van Wageningen. (Ritz. Bos, Diss. bl. 26, n°. 4; en bl. 49, n°. 9; Pl. II, Fig. 11, 12.) — In groote menigte in bijna alle slooten en staande wateren onder steenen en balken, tusschen waterplanten enz. zeer gemeen. (Maitl.).

54. *puteanus*. Koch. Koch. V. Tab. 2; XXXVI Tab. 22.

In putwater te Leiden door Herklots. (Burgersd. Diss. bl. 18.) — In kort geleden gegravene putten en sterven als zij aan 't licht worden blootgesteld. [*Niphargus aquilex*, Schiödte] (Ritz. Bos, Diss. bl. 24.)

Lijstanassa. Edw.

55. *atlantica*. Edw. III, pag. n°. 5. Bate & Westw. I, pag. 82.

Dikwerf in de maag der spiering aangetroffen, die aan de belgische kust en in de Schelde gevangen was. (v. Bened. pag. 144, n°. 51.) — Eenige uren ten noorden van Ameland en den Engelschman's plaat, op 10 à 12 vadem diepte; Aug. 1873. (Ritz. Bos, Diss. bl. 44, n°. 5.)

Amphitoë. Leach.

56. *littorina*. Spence Bate. Bate & Westw. I pag. 422.

Eén exemplaar aan 't strand van Rottum; Juli 1871. (Ritz. Bos, Diss. bl. 27 en bl 51, n°. 10.)

57? Jurini. Edw. III, pag. 30, n°. 1; Pl I, Fig. 2.

Op de kust en in de Schelde, en wordt aldaar geregeld in de maag van de spiering aangetroffen. (v. Bened., pag. 145, n°. 52.)

Corophium. Latr.

58. longicorne. Fabr. Edw. III, pag. 66, n°. 1.
Bate & West. I, pag. 493.

Dikspriet garnaal. *Snell. v. Vollenh.* I, bl. 26; Pl. I, Fig. 7.

In stilstaande wateren bij Leiden (Katwijk?) door Pallas (Gronov. n°. 989, Tab. XVII, Fig. 7.) — Vrij gemeen langs de kust en in de Schelde, dikwijls in de maag van spiering gevonden. (v. Bened. pag. 145, n°. 53.) — In slijk, in brakwater veelvuldig aan de sluizen bij Zwanenburg tusschen Haarlem en Amsterdam, gelijk mede op Texel aan de Zuiderzeekant. (Snell. v. Vollenh.) — Aan 't strand van Rottum, Schiermonnikoog, Ameland, Terschelling en Texel in Juli en Aug.; in brakwater ten noorden van Warffum. (Ritz. Bos, Diss. bl. 28, n°. 1 en bl. 52, n°. 11.) — Onder steenen aan den voet der Campveerertoon te Terveere; bij het huis Zeeburg nabij Amsterdam in brakwater. (Maitl.).

59. Bonelli. Edw. III, pag. 65, n°. 2. Bate & Westw. I, pag. 497.

Aan 't strand van Rottum, Ameland, Terschelling en Texel, in Juli en Aug. (Ritz. Bos, Diss., bl. 29, n°. 2 en bl. 54, n°. 13).

Podocerus. Leach.

60. pelagicus. Leach. Edw. III, pag. 61, n°. 2.
Bate & Westw. I, pag. 447.

In Maart te Middelburg door den Heer J. K. Frederiks gevonden. (Ritz. Bos, Diss. bl. 28 en bl. 52, n°. 11).

HYPERINA.

Hyperia. Latr.

61. galba. Mont. Edw. III, pag. 76, n°. 1; Pl. XXX; Fig. 16.
Bate & Westw. II, pag. 12.

Des zomers niet zeldzaam langs de belgische kust. (v. Bened.

pag. 143, n°. 54). — Op en in kwallen, aan 't strand van Walcheren. (Ritz. Bos, Diss., bl. 30 en bl. 54, n°. 14).

CAPRELLINA.

Leptomera. Latr.

62. pedata. Mull. Edw. III, pag. 109, n°. 1.

Bate & Westw. II, pag. 38.

Zee Scherminkel. *Slabber*, bl. 79; Pl. X, Fig. 1, 2.

Snell. v. Vollenh. I, bl. 27; Pl. II, Fig. 2.

Middelburg. (*Slabber*, l. c.; Ritz. Bos, Diss. bl. 31). — Tusschen het rijswerk der zeekribben bij den Kattenpolder, nabij Ter Veere. (Maitl.).

Caprella. Lam.

63. linearis. Lin. Edw. III, pag. 106, n°. 1.

Bate & Westw. II, pag. 52.

Baster, bl. 37 (50), Pl. IV, Fig. 2.

Snell. v. Vollenh. I, bl. 27, met Fig.

Zierikzee. (*Baster*; Ritz. Bos, bl. 31, n°. 1). — Dikwerf op Sertularia. (v. Bened. pag. 145, n°. 55). — Tusschen zeewier bij de Lieve-Vrouwepolder, op Walcheren. (Maitl.).

64. typica. Kröyer. Bate & Westw. II, pag. 57.

Eén vrouwelijk exemplaar in Nov. door den Heer G. Rein- ders aan algen op het strand ten noorden van Warffum gevonden. (Ritz. Bos, Diss., bl. 31, n°. 2 en bl. 55, n°. 15).

65? acutifrons. Edw. III, pag. 108, n°. 5. Bate & Westw. II, p. 60.

In menigte gevonden tusschen zeewier op het rugschild van een zeeschildpad te Ostende gevangen. (v. Bened. pag. 145, n°. 56; Pl. XVIbis, Fig. 9—11).

66? obesa. v. Bened. l. c., pag. 99.

Op de huid van een haai, *Scimmus glacialis*. (v. Bened. pag. 146, n°. 57).

Naupridia. Latr.

67? *tristis*. v. Bened. l. c., pag. 97; Pl. XVII.

Op *Sertularia* aangetroffen. (v. Bened. pag. 146, n°. 58).

Cyamus. Lam.

68. *ceti*. Lin. Edw. III, pag. 113, n°. 1. Bate & Westw. II, p. 85.

Walvischluis. Op een vinvisch, *Balaenoptera rostrata*, den 10 Dec. 1862 in 't IJ, nabij Zaandam, gestrand. (Maitl.).

ISOPODA.

ASELLINA.

Idotea. Fabr.

69. *tricuspidata*. Desm. Edw. III, pag. 129, n°. 3.

Bate & Westw. II, pag. 379.

Baster II, bl. 160; Pl. XIII, Fig. 3.

Tusschen zeewier aan de palen van het hoofd bij Zierikzee. (Baster). — Holland. (Burgersd., Diss., pag. 21). — Aan 't strand onder algen door de zee aangespoeld, op Rottum, Terschelling en Texel in Juli en Aug.; te Westcapelle en Domburg in Juni. (Ritz. Bos, Diss., bl. 34, n°. 1 en bl. 67, n°. 4).

70. *emarginata*. Fabr. Edw. III, pag. 130, n°. 5.

Bate & Westw. II, pag. 386

Op het strand te Katwijk onder zeewier in Novemb. 1851. (Maitl.).

71. *linearis*. Ltr. Edw. III, pag. 132, n°. 8.

Bate & Westw. II, pag. 388.

Baster II, bl. 158; Pl. XIII, Fig. II.

Gronovius, n°. 996, Pl. XVII, Fig. 3.

Groene pissebed. *Slabber*, bl. 104; Pl. XII, Fig. 4, 5.

Zierikzee. (Baster). — In Juli 1768 op Walcheren. (Slabber). — Vrij gemeen tusschen *Sertularia*. (v. Bened. pag. 143, n°. 42). — Holland. (Burgersd., Diss., pag. 30). — Aan 't strand van Rottum in Aug. en ten noorden van Ameland op

eene diepte van 10—12 vademen. (Ritz. Bos, Diss., bl. 35, n°. 3 en bl. 71, n°. 6). — Tusschen aangespoelde zeewier bij Ter Veere en Katwijk. (Maitl.).

72. Slabberi. Ritz. Bos, Diss., bl. 35, n°. 2 en bl. 69, n°. 5; Pl. I, Fig. 12, 13.

Onder wieren aan 't strand van Rottum in Aug. en aan 't strand ten noorden van Warffum. (Ritz. Bos, l. c.).

N.B. Waarschijnlijk dezelfde als de voorgaande soort.

Asellus. Geoffr.

73. aquaticus. Lin. Edw. III, pag. 146.
Bate & Westw. II, pag. 343.

Zoetwater pissebed. *Snell. v. Vollenh.* I, bl. 28; Pl. II, Fig. 4.

Bij Leiden, Breda en Texel. (Burgersd. Bouwst. II, bl. 165, n°. 4.) — Warffum, Groningen, Paterswolde, Wageningen, (Ritz. Bos., Diss. bl. 36, n°. 1 en bl. 71, n°. 7; Pl. II, Fig. 1—10). — Komt algemeen en veelvuldig voor tusschen waterplanten en dichtbegroeide slooten, vijvers en andere stilstaande wateren. (Maitl.).

Tanaïs. Edw.

74? *Dulongii*. Sav. Edw. III, pag. 142, n°. 2.
Bate & Westw. II, pag. 129.

Meerdere exemplaren gevonden op het rugschild van een zeeschildpad te Klemskerke bij Ostende gestrand. (v. Bened. pag. 94, Pl. XVIbis en pag. 143, n°. 43.)

Añceus. Risso.

75. *marinus*, v. Ben. Edw. III, pag. 194 et 196; Pl. XXXIII, Fig. 10 ♂ en Fig. 12 ♀. Bate & Westw. II, pag. 178 en 201.
Zee-brems, *Slabber*, bl. 71, Pl. IX, Fig. 1, 2. (wijfje.)

Des zomers redelijk veel in zeewater op Walcheren (*Slabber*). — In zee zwemmende (v. Bened. pag. 102 en pag. 142, n°. 41; Pl. XVI.)

Pterygocera Latr.76. *arenaria*. Latr.Zandpissebed. *Slabber*. bl. 92, Pl. XI, Fig. 3. 4.Aan de kust van Walcheren (*Slabber*.)N.B. Waarschijnlijk de larve toestand eener *Idotea*-soort.

ONISCINA.

Ligia. Fabr.77. *oceanica*, Fabr. Edw. III, pag. 155, n°. 1.

Bate & Westw. II, pag. 444.

Baster II, bl. 160; Pl. XIII, Fig. IV.*Gronovius* n°. 994; Pl. XVII, Fig. 2.Havenpissebed, *Snell. v. Vollenh.* I, bl. 29; Pl. II, Fig. 5.

Op palen en sluisdeuren bij Zierikzee. (*Baster*; *Gronov.* n°. 994; *Ritz. Bos*, Diss. bl. 36, n°. 1.) — Overvloedig aan de muren der zeesluizen. (v. *Bened.* pag. 144, n°. 47.) — Op de zeepalen aan het havenhoofd en langs de zeemuren te ter Veere; in de haven van Nieuwendam en aan de zeesluis bij Zeeburg nabij Amsterdam in Augustus 1859. (*Maitl.*)

78. *belgica*. *Ritz. Bos*, Diss. bl. 37, n°. 2 en bl. 89, n°. 8.

Een exemplaar aan 't strand van Texel in Aug. 1871. (*Ritz. Bos*, l. c.)

N.B. De heer *Ritzema Bos* twijfelt of deze niet een jong voorwerp der voorgaande soort is.

Lygidium. Brandt.79. *agilis*. *Panz.* Edw. III, pag. 158; Pl. XXXIII, Fig. 17.*Koch.* XXXIV. Tab. 22, 23.

Te Ter Veere tusschen vochtig mos aan den voet der vestingmuren. (*Maitl.*)

Oniscus. Latr.80. *murarius*. *Cuv.* Edw. II, pag. 163, n°. 1.*Bate & Westw.* II, pag. 468.Kelderpissebed. *Snell. v. Vollenh.* I, bl. 29; Pl. II, Fig. 7.In kelders en tuinen. (*Gronov.* n°. 993.) — Bij Leiden, Breda,

den Helder, in Friesland en Groningen. (Burgersd. Bouwstoff. I, bl. 165, n°. 5.) — Groningen in humus, Rottum onder steenen. (Ritz. Bos, Diss. bl. 38 en bl. 91, n°. 10.) — Zeer gemeen op vochtige muren, onder boomschors, in kelders enz. te ter Veere, 's Hage, Leiden, Amsterdam en Utrecht; deze, benevens de 8 volgende soorten zijn in Holland algemeen bekend onder den naam van Pissebedden; op Walcheren worden zij ook zeugen, te Utrecht varkens geheeten. (Maitl.)

Philoscia. Latr.

81. muscorum. Lin. Edw. III, pag. 164, n°. 1.
Bate & Westw. II, pag. 450.

Mospissebed. *Snell. v. Vollenh.* I, bl. 29.

Bij Leiden, Breda, Den Helder, Friesland en Groningen. (Burgersd., Bouwstoff. I, bl. 165, n°. 6.) — Eén exemplaar in eene sloot bij Warffum; vele exemplaren onder mos en graszoden op den Wageningschen berg. (Ritz. Bos, Diss., bl. 37 en bl. 90, n°. 9.) — Tusschen mos in lage weilanden en in 't gras van tuinen te Ter Veere, Leiden, 's Hage, Amsterdam en Utrecht. (Maitl.)

Porcellio. Latr.

82. scaber. Latr. Edw. III, pag. 167, n°. 5.
Bate & Westw. II, pag. 475.

Snell. v. Vollenh. I, bl. 30; Pl. II, Fig. 6.

Bij Leiden, Breda, Den Helder, in Friesland en Groningen. (Burgersd., Bouwstoff. I, bl. 165, n°. 7.) — Groningen en Rottum. (Ritz. Bos, Diss., bl. 38, n°. 1 en bl. 91, n°. 11.) — Algemeen verspreid onder steenen bloempotten, enz. in Holland, Zeeland, Utrecht en Gelderland. (Maitl.)

83. dilatatus. Brandt. Bate & Westw. II, pag. 478.

Als de vorige. (Burgersd., Bouwstoff. I, bl. 165, n°. 8.) — Groningen. (Ritz. Bos, Diss., bl. 38, n°. 2 en bl. 92, n°. 13.) — Te Leiden in April 1850 in menigte op eene vochtige muur achter een kamerbehangsel aangetroffen. (Maitl.)

84. *pictus*. Brandt. Edw. III, pag. 166, n°. 3.
Bate & Westw. II, pag. 480.

Als de vorige. (Burgersd., Bouwstoff. I, bl. 165, n°. 9). — Rottum. (Ritz. Bos, Diss., bl. 39, n°. 3 en bl. 91, n°. 12). — Enkele malen te 's Hage. (Maitl.).

85. *maculicornis*. Koch XXXIV, Tab. 16.

Bij Warmond. (v. Bemm.). — Bij Den Helder en in Grogen. (Burgersd., Bouwstoff. I, bl. 165, n°. 10). — (Ritz. Bos, Diss., bl. 39, n°. 4). — Te 's Hage en Leiden op vochtige plaatsen tusschen steenen. (Maitl.).

Armadillo. Latr.

86. *vulgaris*. Latr. Edw. III, pag. 184, n°. 9.
Bate & Westw. II, pag. 492.

Leiden, Breda, Den Helder, in Friesland en Groningen. (Burgersd., Bouwstoff. I, bl. 165, n°. 11). — In Groningen in broeikassen; Wageningschen berg. (Ritz. Bos, Diss., bl. 40, n°. 14). — Algemeen verspreid doch minder talrijk dan n°. 82 en komt meer op drooge gronden voor dan deze soort, die vochtige plaatsen de voorkeur geeft. (Maitl.).

87. *pustulatus*. Desm. Edw. III, pag. 181, n°. 4.
Koch XXVIII, Tab. 15 en XXXV, Tab. 2.

Eenmaal op het strand te Scheveningen onder aangespoelde *Sertularia*. (Maitl.).

88. *trivialis*. Koch XXVIII, Tab. 14.

Te Groningen in broeikassen met n°. 86. (Ritz. Bos, Diss., bl. 40, n°. 2 en bl. 92, n°. 15).

SPHAEROMIDAE.

Sphaeroma. Latr.

89. *serratum* Leach. Edw. III, pag. 206, n°. 1, Pl. XXXI, Fig. 11.
Bate & Westw. II, pag. 405.

Holland. (J. v. d. Hoev., Handb. 2^e ed., bl. 749). — Een exemplaar in een plas zeewater aan de kust van Ameland in Aug. 1871. (Ritz. Bos, Diss., bl. 33, n°. 1 en bl. 56, n°. 2).

90. *rugicauda*. Leach. Edw. III, pag. 207, n°. 6.
Bate & Westw. II, pag. 408.

Te Warffum in 't polderkanaal en aangrenzende slooten met brakwater in Mei 1873 in zeer groote menigte; te Warffum in brak- (bijna zoet-) water in April 1874. (Ritz. Bos, Diss., bl. 33, n°. 2 en bl. 54, n°. 1). — Onder steenen aan de sluis bij het huis Zeeburg, nabij Amsterdam. (Maitl.).

91. *rufo-lineata*. N. Sp.?

In den Amstel onder steenen bij Amsterdam in 1862, vrij gemeen. (Maitl.).

92. *variolosa*. N. Sp.?

Tusschen steenen bij laag water aan het havenhoofd te Ter Veere in 1843. (Maitl.).

N.B. Deze beide laatste soorten (waarschijnlijk nog onbeschreven) zijn thans in het museum van *Natura Artis Magistra* te Amsterdam, waardoor ik op 't oogenblik, dat ik deze regelen schrijf, buiten gelegenheid gesteld ben er eene behoorlijke diagnose van te kunnen geven; de soortnamen echter, volgens mijne aantekeningen, indertijd aangegeven, duiden reeds eenig eigenaardig kenmerk aan, waardoor zij zich van anderen onderscheiden.

De zee-pissebed, beschreven en afgebeeld door *Slabber*, bl. 123; Pl. XIV, Fig. 4, 5, is waarschijnlijk de larve toestand eener soort van *Sphaeroma*.

CYMATHOADAE.

Aega. Leach.

93. *emarginata*. Leach. Edw. III, pag. 240, n°. 1, Pl. XXXI,
Fig. 21. Bate & Westw. II, pag. 283.

Kabeljauws-luis. *Houttuyn*, XIII, bl. 488, Pl. CVI, Fig. 6.

In menigte in de maag aangetroffen van een haai (*Scimnus glacialis*) bij Ostende gevangen. (v. Bened. pag. 143, n°. 45). — Eénmaal tusschen steenen aan den voet der zeedijk, bij Den Helder. (Maitl.).

Eurydice. Leach.

94. *pulchra*. Leach. Edw. III, pag. 238, n°. 1.
Bate & Westw. II, pag. 310.

Agaat-pissebed. *Slabber*, bl. 149, Pl. XVII, Fig. 1, 2.

Op Walcheren. (*Slabber*). — Bij Ostende en vrij overvloedig langs het strand in waterplassen bij eb. (v. Bened. pag. 89, Pl. XV en pag. 143, n°. 44). — Weinige exemplaren aan het strand van Rottum in Juli 1871 en in Aug. 1873 zeer talrijk aldaar. (*Ritz. Bos, Diss.*, bl. 33 en bl. 56, n°. 3, Pl. I, Fig. 1—11).

Nerocila. Leach.

- 95? *bivittata*. Risso. Edw. III, pag. 252, n°. 1.

Op de ombervisch (*Sciaena aquila*) en verschillende andere visschen bij Blankenberg gevangen. (v. Bened. pag. 143, n°. 46).

BRANCHIOPODA.

PHYLLOPODA.

Apus. Schaeff.

96. *productus*. Latr. Edw. III, pag. 360, n°. 2, Pl. XXXV,
Fig. 1. Baird, pag. 30, Tab. I, Fig. 1—3.

Kieuwenpoot. *Snell. v. Vollenh.* I, bl. 30, Pl. II, Fig. 9.

In Gelderland. (*J. v. d. Hoev., Handb.* I, bl. 742).

Nebulia. Leach.

97. *bipes*. Fabr. Edw. III, pag. 355; Pl. XXXV, Fig. 1—4.
Baird, pag. 36, Tab. II, Fig. 1.

Eenmaal in brakslootwater in den Kattenpolder, bij Ter Veere. (*Maitl.*).

Chirocephalus. Thomps.

98. *diaphanus*. Prev. Edw. III, pag. 368, n°. 3.
Baird, pag. 53, Tab. III, Fig. 1, 2.

Snell. v. Vollenh. I, bl. 31, Pl. III, Fig. 1.

In waterplassen na zomerregens op kleiwegen en in staande wateren in Gelderland, somtijds in zeer groote menigte. (*Snell.*

v. Vollenh.). — Bij Ede in den zomer van 1851 in waterplassen na eene hevige regenbui. (Maitl.).

CLADOCERA.

Daphnia. Mull.

99. pulex. Lin. Edw. III, pag. 380, n°. 1.
Baird, pag. 89, Tab. VI, Fig. 1—3 en Tab. IX, Fig. 5.

Getakte watervloo, *Snell. v. Vollenh.* I, bl. 32, Pl. III, Fig. 2.

Zeer algemeen in slooten bij Leiden en Den Helder. (Burgersd., Bouwst. I, bl. 165, n°. 13). — In slooten bij Groningen. (Ritz. Bos, in litt.). — Gemeen in slooten, vijvers en ondiepe wateren om 's Hage en Leiden; komt somwijlen in zulk eene groote menigte voor, dat het water als bloedrood gekleurd schijnt. (Maitl.).

100. magna. Straus. Edw. III, pag. 380, n°. 2.
Baird, pag. 89, Tab. XI, Fig. 3, 4, 5.

Op Zorgvliet, nabij Den Haag. (Trembley, Polypes d'eau douce, Pl. VI, Fig. 1). — In slooten bij Leiden en Den Helder. (Burgersd., Bouwst. I, bl. 165, n°. 14). — In slooten om 's Hage en in de singels om Leiden. (Maitl.).

101. longispina. Mull. Edw. III, pag. 380, n°. 3.
Baird, pag. 89, Tab. VII, Fig. 3, 4.

Holland. (Swammerd. I, bl. 86, Pl. XXXI, Fig. 1—3). — Tusschen Kroos uit slooten om Leiden en in eene tuinvijver te 's Gravenhage. (Maitl.).

102. rotundata. Straus. Edw. III, pag. 381, n°. 8.
Baird, pag. 98, Tab. X, Fig. 4; Tab. IX, Fig. 6.

In slooten om Leiden. (Burgersd., Bouwst. I, bl. 166, n°. 15).

103. mucronata. Mull. Edw. III, pag. 382, n°. 9.
Baird, pag. 99, Tab. X, Fig. 2, 3.

In menigte in Mei en Juni 1874 in de stadsgrachten om Wageningen. (Ritz. Bos, Tijdschr. I, bl. 79). — In de stadsvest aan de Rhijnburgsche poort te Leiden in 1852. (Maitl.).

104. *sima*. Mull. Edw. III, pag. 382, n°. 11.
Baird, pag. 95, Tab. X, Fig. 1.

Zeer algemeen in slooten bij Leiden. (Burgersd., Bouwst. I, bl. 166, n°. 16). — In menigte in de stadsgracht te Wageningen. (Ritz. Bos, Tijdschr. I, bl. 80). — In de singels om Leiden en slooten om 's Gravenhage. (Maitl.).

Sida. Straus.

105. *crystallina*. Mull. Edw. III, pag. 385.
Baird, pag. 107, Tab. XII, Fig. 3, 4 en Tab. XIII, Fig. 1.

In Sept. en Oct. in de stadsgracht te Wageningen. (Ritz. Bos, Tijdschr. I, bl. 80).

Lynceus. Mull.

106. *sphaericus*. Mull. Edw. III, pag. 386, n°. 1.
Baird, pag. 126, Tab. XVI, Fig. 8.

Zeer algemeen in slooten om Leiden. (Burgersd., Bouwst. I, bl. 166, n°. 17). — In de stadsgracht van Wageningen. (Ritz. Bos, in litt.). — Tusschen Kroos in slooten om 's Hage en Leiden. (Maitl.).

107. *aduncus*. Jur. Edw. III, pag. 387, n°. 2.

Zeer algemeen in slooten om Leiden. (Burgersd., Bouwst. I, bl. 166, n°. 18).

108. *trigonellus*. Mull. Edw. III, pag. 387.
Baird, pag. 134, Tab. XVII, Fig. 3.

In eene sloot onder Soeterwoude, bij Leiden. (Burgersd., Bouwst. I, bl. 166, n°. 19). — In de singels om Leiden, tusschen Kroos. (Maitl.).

109. *quadrangularis*. Mull. Edw. III, pag. 388.
Baird, pag. 131, Tab. XVI, Fig. 4.

In slooten bij Leiden. (Burgersd., Bouwst. I, bl. 166, n°. 20).

110. *lamellatus*. Mull. Edw. III, pag. 388.
Baird, pag. 124, Tab. XV, Fig. 1.

In de singels bij Leiden. (Burgersd., Bouwst. I, bl. 166,

n°. 21). — In de stadsgracht van Wageningen. (Ritz. Bos, in litt.). — Tusschen Kroos in slooten om 's Hage en Leiden. (Maitl.).

111. *macrourus*. Mull. Edw. III, pag. 388.

Baird, pag. 128, Tab. XVI, Fig. 9.

In slooten bij Leiden. (Burgersd.: zie Snell. v. Vollenh. I, bl. 33).

112. *truncatus*. Mull. Edw. III, pag. 380.

Baird, pag. 137, Tab. XVI, Fig. 1.

Om 's Hage en Leiden met n°. 106, 108 en 110. (Maitl.).

Polyphemus. Mull.

113. *oculus*. Mull. Edw. III, pag. 389.

Baird, pag. 111, Tab. XVII, Fig. 1.

Holland. (J. v. d. Hoev. I, bl. 739).

OSTRACODA.

Cypris. Mull.

114. *monacha*. Mull. Edw. III, pag. 397, n°. 1.

Baird, pag. 153, Tab. XVIII, Fig. 6.

In de singels om Leiden. (Maitl.).

115. *ornata*. Lin. Edw. III, pag. 398, n°. 3.

Leiden? (Burgersd.: zie Snell. v. Vollenh. I, bl. 33). —

In slooten om Leiden en 's Gravenhage. (Maitl.).

116. *ovum*. Jur. Edw. III, pag. 399, n°. 5. Baird, pag. 155.

Leiden? (Burgersd.: zie Snell. v. Vollenh. I, bl. 33). —

In de stadsgracht van Wageningen. (Ritz. Bos, in litt.).

N.B. De Heer J. Ritzema Bos meent met het volste recht den *Monoculus ovum*, Jur., Tab. XIX, Fig. 18, 19 voor *Cypris minuta*, Baird, Tab. XVIII, Fig. 7, 8 te mogen houden. De exemplaren toch, door hem in Jan. en Febr. 1873 te Wageningen zeer veelvuldig aangetroffen, waren geheel behaard, behalve aan den bovenrand der schaal. Jurine teekent de schaal geheel onbehaard af, Baird beeldt ze af als geheel met fijne haartjes bedekt, de Wageningsche exemplaren vormen een over-

gang tusschen deze beiden. Behalve de beharing stemmen *Cypris ovum* en *Cypris minuta* geheel met elkaar overeen.

117. *Joanna*. Baird, pag. 155, Tab. XVIII, Fig. 5.

In de stadsgracht van Wageningen. (Ritz. Bos, in litt.).

118. *vidua*. Mull. Edw. III, pag. 399, n°. 6.

Baird, pag. 152, Tab. XIX, Fig. 10, 11.

Algemeen in slooten om Leiden. (Burgersd., Bouwst. I, bl. 166, n°. 23). — In de stadsgracht van Wageningen. (Ritz. Bos, in litt.). — In de singels om Leiden. (Maitl.).

119. *fusca*. Straus. Edw. III, pag. 401, n°. 14, Tab. XXXVI, Fig. 3. Baird, pag. 154, Tab. XIX, Fig. 7.

Snell. v. Vollenh. I, bl. 33, Pl. III, Fig. 1.

Algemeen in slooten om Leiden. (Burgersd., Bouwst. I, bl. 166, n°. 24). — Bij Leiden en 's Hage in slootwater. (Maitl.).

120. *conchacea*. Jur. Edw. III, pag. 401, n°. 15.

Koch XXI, Tab. 12—14.

Algemeen in slooten om Leiden. (Burgersd., Bouwst. I, bl. 166, n°. 25). — Tusschen Kroos in vijvers en slooten om 's Hage en Leiden. (Maitl.).

121. *candida*. Jur. Edw. III, pag. 402, n°. 16.

Leiden? (Burgersd.: zie *Snell. v. Vollenh.* I, bl. 33).

122. *brunnea*. Koch X, Tab. 15.

Om Leiden in de singels. (Maitl.).

Candona. Baird.

123. *lucens*. Baird, pag. 160, Tab. XIX, Fig. 1.

Koch XI, Tab. 5.

In de stadsgracht van Wageningen. (Ritz. Bos, in litt.).

ENTOMOSTRACA.

CYCLOPIDAE.

Cyclops. Mull.

124—128. *vulgaris*. Leach. Edw. III, pag. 425, Pl. XXXVII,
Fig. 19. Baird, pag. 198, Tab. XXIV, Fig. 1—10.

Waterluis v. d. Regenbak. *Blankaart*, bl. 149, Pl. XIII,
Fig. 3.

Snell. v. Vollenh. I, bl. 34, Pl. III, Fig. 4.

In slooten. (Leeuwenhoek, 7^e verv. v. Brev.; Miss. 121,
bl. 406, m. afbeeld.). — Algemeen in slooten bij Leiden en Breda.
(Burgersd., Bouwst. I, bl. 166, n°. 26). — In slooten en grachten
om 's Hage en Leiden, alsmede in pompwater aldaar. (Maitl.).

N.B. Onder den naam van *Cyclops vulgaris* worden ver-
schillende soorten samengevat, door den Heer Ritzema Bos, in
navolging van Claus, verdeeld als volgt:

124. *brevicollis*. Claus, die freilebenden Copepoden, pag. 99.

125. *brevicaudus*. Claus, l. c., pag. 100.

126. *Leuckarti*. Claus, l. c., pag. 101.

127. *serrulatus*. Fischer. Claus, l. c., pag. 101.

128. *insignis*. Claus, l. c., pag. 101.

Alle deze 5 soorten in Sept.—Nov. 1873 in de stadsgracht
van Wageningen aangetroffen. (Ritz. Bos, in litt.).

129. *annulicornis*. Koch XXI, Tab. 6.

In de singels om Leiden. (Maitl.).

Cyclopsina. Leach.

130. *Castor*. Jur. Edw. III, pag. 427, n°. 1.

Baird, pag. 219, Tab. XXVI, Fig. 1, 2.

Inlandsch. (*Snell. v. Vollenh.* I, bl. 34, noot). — Tusschen
Kroos, om Leiden. (Maitl.).

131. *staphylinus*. Jur. Edw. III, pag. 428, n°. 2.

Baird, pag. 204, Tab. XXV, Fig. 4—8 en Tab. XXX, Fig. 3.

Algemeen in slooten bij Leiden. (Burgersd., Bouwstoff. 1,

bl. 166, n°. 27). — In de stadsgracht te Wageningen. (Ritz. Bos, in litt.). — In singels en slooten om Leiden en 's Gravenhage. (Maitl.)

Harpacticus. Edw.

132. chelifer. Mull. Edw. III, pag. 430, n°. 2.
Baird, pag. 212, Tab. XXIX, Fig. 3.

Zee-luis. *Slabber*, bl. 74, Pl. IX, Fig. 3, 4.

Walcheren. (Slabber). — Overvloedig langs de kust bij Ostende. (v. Bened. pag. 147, n°. 62). — Bij Ter Veere. (Maitl.).

Cetochilus. Rouss.

133. septentrionalis. Goodsir. v. Bened., Crust., pag. 122,
Pl. XVIII. Baird, pag. 235, Tab. XXIX, Fig. 1.

Gehoornde zeewater-luis. *Slabber*, bl. 152, Pl. XVII, Fig. 3.

Walcheren in zeewater. (Slabber). — In 't voorjaar buitengewoon talrijk aan de belgische kust. (v. Bened. pag. 146, n°. 61). — In verlaten oesterputten bij Ter Veere. (Maitl.).

NOTODELPHIDAE.

Notodelphys. Allm.

134? ascidicola. Allm. Baird, pag. 238, Tab. XXX, Fig. 7, 8.

Zeer gemeen en dringt zich overal in. Dikwerf worden zij in de luchtzak van verschillende Ascidiën aangetroffen. (v. Bened. pag. 146, n°. 62).

ARGULINA.

Argulus. Mull.

135. foliaceus. Jur. Edw. III, pag. 444, n°. 1.
Baird, pag. 255, Tab. XXXI, Fig. 1, 2.

Snell. v. Vollenh. I, bl. 39, Pl. III, Fig. 7.

Op het lijf der stekelbaarsjes. (J. v. d. Hoev. I, bl. 751). — In Juli 1858 zeer gemeen op alvertjes (*Leuciscus alburnus*) in de Schinkel, bij Amsterdam; enkele malen in polderslooten om Leiden en 's Gravenhage. (Maitl.).

CALIGINA.

Caligus. Mull.

136. *curtus*. Mull. Edw. III, pag. 451.

? Vischluis. *Baster* II, bl. 153, Pl. VIII, Fig. IX, C ♂ en Fig. X, ♀.

Op kabeljauw. (Baster). — Op kabeljauw en schelvisch. (v. Bened. pag. 147, n°. 67). — Niet zeldzaam op kabeljauw en schelvisch op de Scheveningsche vischmarkt te 's Gravenhage. (Maitl.)

137. *hippoglossi*. Kröyer. Edw. III, pag. 456, n°. 14.

Baird, pag. 276, Tab. XXXII, Fig. 12.

? Vischluis. *Baster* II, bl. 152, Pl. VIII, Fig. IX, b B.

„ *Houttуйn* XIII, bl. 460, Pl. CVI, Fig. 2 ♂, 3 ♀.

Op de heilbot. (Baster). — Altijd en in overvloed op heilbot en andere platvisschen. (v. Bened. pag. 147, n°. 64). — Op tarbot en schol op de Scheveningsche vischmarkt te 's Gravenhage. (Maitl.)

138. *pectoralis*. Mull. Edw. III, pag. 454, n°. 9.

Baird, pag. 275, Tab. XXXII, Fig. 10.

Op de huid, vooral aan de borstvinnen van de bot. (*Pleuronectes flesus*) in 5 exempl. in Aug. 1867 te Haarlem. (C. Ritzema en J. Ritzema Bos, in litt.). — Op schol te 's Hage in Maart 1858. (Maitl.)

139? *elegans*. v. Bened., Ann. Sc. nat. 3^e Serie. Vol. XVI, p. 91.

Overvloedig op de kabeljauw. (v. Bened. pag. 147, n°. 65).

140? *gracilis*. v. Bened., Ann. Sc. nat. 3^e Serie. Vol. XVI,

Pl. II, Fig. 1—7.

Op het lijf en in de kieuwholte van tarbot en heilbot. (v. Bened. pag. 147, n°. 66).

141? *diaphanus*. Nordm. Edw. III, pag. 452, n°. 5.

Baird, pag. 275, Tab. XXXII, Fig. 1.

Op knorhanen. (v. Bened. pag. 148, n°. 68).

N.B. De slikipissebed van *Slabber*, bl. 143, Pl. XVI,

Fig. 1, 2 in de Middelburgsche haven gevonden, behoort waarschijnlijk tot eene der bovengenoemde soorten; tot welke is echter niet met zekerheid te bepalen, ten gevolge der minder uitvoerige afbeelding.

Caligina. v. Bened.

142? Soleae. v. Bened., Faun. litt. Belg., pag. 127.

Op jonge tongen bij eb te Ostende. (v. Bened. l. c., p. 148, n°. 72).

Sciaenophilus. v. Bened.

143? tenuis. v. Bened., Bull. Acad. r. Belg. XIX, n°. 11.

In de kieuwholte van den ombervisch, *Sciaena aquila*. (v. Bened. pag. 148, n°. 69).

Dinemura. Latr.

144? elongata. v. Bened., Bull. Acad. r. Belg., XXIV, n°. 2.

Op de huid van een haai, *Scimnus glacialis*. (v. Bened. pag. 149, n°. 74).

Pandarus. Leach.

145. bicolor. Leach. Edw. III, pag. 470, n°. 5.

Baird, pag. 288, Tab. XXXIII, Fig. 10.

Gewoonlijk onder de borstvinnen van den haai, *Galeus canis*. (v. Bened. pag. 148, n°. 73). — Een paar exemplaren aan de borstvinnen van een haai, *Mustelus vulgaris*. (Ritz. Bos, in litt.).

Laemargus. Kröyer.

146. muricatus. Kröyer. Edw. III, pag. 475, Pl. XXXIX, Fig. 2.

Baird, pag. 295, Tab. XXXIV, Fig. 3, 4.

Op de kieuwen van den klompvisch, *Orthagoriscus mola*. (J. v. d. Hoev., Tijdschr. v. Entomol. I, bl. 67, Pl. III). — Op den klompvisch. (v. Bened. pag. 119, Pl. XIX, Fig. 1—4). — Op de kieuwen van eenen klompvisch aan onze kust in Novemb. 1858 bij Zandvoord gevangen. (Maitl.).

Cecrops. Leach.

147. Latreillei. Desm. Edw. III, pag. 474.
Baird, pag. 293, Tab. XXXIV, Fig. 1, 2.

Op de kieuwen van den klompvisch. (J. v. d. Hoev., Tijdschr. v. Entomol. 1, bl. 67, Pl. IV). — 2 ♂ en 3 ♀ te Leiden in 1869 op de kieuwen van den klompvisch. (C. Ritsema, in litt.). — Op de kieuwen van den klompvisch (v. Bened. pag. 149, Pl. XX). — 12 exemplaren gevonden op de kieuwen van den klompvisch in Novemb. 1858. (Maitl.).

DICHELESTINA.

Kröyeria. v. Bened.

- 148? lineata. v. Bened., Bull. Acad. r. Belg. XX, n°. 1.

Gemeen op de kieuwen van den haai, *Galeus vulgaris*. (v. Bened. pag. 148, n°. 70, Pl. XXII).

Congericola. v. Bened.

- 149? pallida. v. Bened., Bull. Acad. r. Belg. XXI, n°. 9.

Op de kieuwen van den zee-paling, *Conger vulgaris*. (v. Bened. pag. 148, n°. 71, Pl. XXIII).

Dichelestium. Herm.

150. sturionis. Herm. Edw. III, pag. 485, Pl. XXXIX, Fig. 4.

Op de kieuwen van den steur. (J. v. d. Hoev., Burgersd., Bouwstoff. I, bl. 167, n°. 1). — Vrij gemeen op de kieuwen van den steur. (v. Bened. pag. 149, n°. 77). — 2 exemplaren op de kieuwbogen van een steur den 4 Mei 1859 te Amsterdam. (Maitl.).

Lernanthropus. Blainv.

- 151? Kröyeri. v. Bened., Ann. Sc. nat., 3e Sér. XVI, pag. 102, Pl. III, Fig. 7—9.

Op de kieuwen van den zee-baars, *Labrax lupus*. (v. Bened. pag. 151, n°. 85).

152? *Gisleri*. v. Bened., Bull. Acad. r. Belg. XIX, n°. 9.

Op de kieuwen van den ombervisch, *Sciaena aquila*. (v. Bened. pag. 151, n°. 86, Pl. XXVIII).

Clavella. Oken.

153. *hippoglossi*. Kröyer. Edw. III, pag. 494, n°. 1.

Tusschen de kieuwen van elke heilbot. (v. Bened. pag. 151, n°. 84). — Op de kieuwen van de heilbot te 's Hage in 1856. (Maitl.).

154. *mulli*. v. Bened., Ann. Sc. nat. 3e Sér. XVI, pag. 99, Pl. III, Fig. 3, 4.

Niet zeldzaam op de kieuwen van den Koning van de Poon, *Mullus surmuletus*. (v. Bened. pag. 150, n°. 83). — Op de kieuwen van dezelfde vischsoort aan Den Helder gevangen. (Maitl.).

ERGASILINA.

Ergasilus. Nordm.

155. *Sieboldii*. Nordm. Edw. III, pag. 478, n°. 1, Pl. XXXIX, Fig. 3.

Op de kieuwen van *Cyprinus ballerus*, eene soort van blei te Haarlem, 1 exemplaar in 1867. (C. Ritsema, in litt.). — Op de kieuwen van de snoek te Amsterdam in 1857. (Maitl.).

156. *gibbus*. Nordm. Edw. III, pag. 478, n°. 2.

Op de kieuwen der palingen bij Leiden. (Burgersd., Bouwst. III, bl. 167, n°. 27).

Ergasilina. v. Bened.

157? *robusta*. v. Bened., Ann. Sc. nat. 3e Sér. XVI, pag. 97, Pl. III, Fig. 1, 2.

Wordt geregeld aangetroffen op de kieuwen van den pijlstaart rog, *Trygon pastinaca*. (v. Bened. pag. 149, n°. 78).

Eudactylina. v. Bened.

158? *acuta*. v. Bened., Bull. Acad. r. Belg. XX, n°. 2.

Tusschen de kieuwen van den zee-engel, *Squatina angelus*, en den speerhaai, *Spinax acanthias*. (v. Bened. pag. 150, n°. 79, Pl. XXV).

Enterocola. v. Bened.

159? fulgens. v. Bened., Bull. Acad. r. Belg., 2^e Serie. IX,
Fevr. 1860.

In de luchtzak der zee-vijgen, *Aplidium ficus* en *Aplidium ficoides*. (v. Bened. pag. 150, n°. 80, Pl. XXVI).

Pagodina. v. Bened.

160? robusta, v. Bened., Bull. Ac. r. Belg., XX, n°. 4.

Op de kieuwen van den ruwen haai, *Galeus canis* en van den blaauwen haai, *Carcharias glaucus*. (v. Bened. pag. 150, n°. 81, Pl. XXVII).

Nicothoë. Aud.

161. astaci. Aud. Edw. III, pag. 481, Pl. XL, Fig. 23.
Baird, pag. 307, Tab. XXXIII, Fig. 11.

Snell. v. *Vollenh.* I, bl. 38, Pl. III, Fig. 8.

In menigte op de kieuwen van alle zee-kreeften. (v. Bened. pag. 150, n°. 82). — Aan de kieuwen der zee-kreeften. (Ritz. Bos, in litt.). — Op de kieuwen der zee-kreeften op de Scheveningsche vischmarkt te 's Gravenhage aangekocht. (Maitl.).

CHONDRACANTHINA.

Chondracanthus. de la Roche.

162. cornutus. Mull. Edw. III, pag. 500, n°. 1, Pl. XL,
Fig. 18—22. Baird, pag. 328, Tab. XXXV, Fig. 2.

Wordt gemeenlijk aangetroffen op de kieuwen van schol en bot. (v. Bened. pag. 151, n°. 88). — In de kieuwen van de bot, *Pleuronectes flesus*. (C. Ritsema en Ritz. Bos, in litt.). — Op de kieuwen van de bot niet zeldzaam te Amsterdam en 's Hage. (Maitl.).

163. triglae. Blainv. Edw. III, pag. 502, n°. 4.
Baird, pag. 329, Tab. XXXV, Fig. 4.

Op de kieuwen van den grooten knorhaan, *Trigla hirundo*. (v. Bened. pag. 152, n°. 90). — Op de kieuwen van den

kleinen knorhaan *Trigla gurnardus*, te Leiden in den zomer van 1853. (Maitl.).

164. *nodosus*. Mull. Edw. III, bl. 503, n°. 5.

Op de kieuwbogen van de schol in April 1858 te Amsterdam. (Maitl.).

165? *soleae*. Kröyer. Edw. III, bl. 501, n°. 3.

Op de kieuwen van de schol en de tong. (v. Bened. pag. 152, n°. 89).

166. *lophii*. Rathke. Baird, pag. 330, Tab. XXXV, Fig. 3.

In de kieuwzak van een Hozenbekvisch, *Lophius piscatorius*. (Bakker, Bijdr. tot de Natuurk. Wetensch. I, bl. 461).

167? *Zei*. Guér. Edw. III, bl. 504, n° 7.

Op de kieuwen van den zonnevïsch, *Zeus faber*. (v. Bened. pag. 152, n°. 91).

LERNAEOPODINA.

Achtheres. Nordm.

168. *percarum*. Nordm. Edw. III, pag. 511, Pl. XL, Fig. 8—11.

In de mondholte van de baars. (Burgersd., Bouwstof, I, bl. 167, n°. 31). — Onder de borstvinnen van den baars te Leiden in 1852. (Maitl.).

Tracheliastes. Nordm.

169. *polycolpus*. Nordm. Edw. III, pag. 507, n°. 1,
Pl. XL, Fig. 1—7.

Op de vinnen van een brasem. *Cyprinus brama*, te Amsterdam in 1857. (Maitl.).

Lernaeopoda. Kröyer.

170. *galei*. Kröyer. Edw. III, pag. 516, n°. 4.
Baird, pag. 334, Tab. XXXV, Fig. 7.

Op de huid en de vinnen van haaijen, *Galeus canis*, *Scillium canicula*, *Mustelus vulgaris* en van den Pijlstaart rog, *Trygon pastinaca*. (v. Bened. pag. 153, n°. 99). — Aan de

borstvinnen en staartvin van een haai, *Mustelus vulgaris* in Juli 1873 ten Noorden van Ameland gevangen. (Ritz. Bos, Tijdschr. I, bl. 80). — Op den ruwe haai, *Galeus canis* aan 't strand te Scheveningen niet zeldzaam. (Maitl.).

171? *elongata*. Grant. Edw. III, pag. 515, n°. 2.

Baird, pag. 333, Tab. XXXV, Fig. 5.

Op den oogbol van een haai, *Scimnus glacialis*. (v. Bened. pag. 154, n°. 100).

Brachiella. Cuv.

172. *thynni*. Cuv. Edw. III, pag. 512, n°. 1.

Op den ombervisch, *Sciaena aquila*. (v. Bened. pag. 153, n°. 98). — 4 Exempl. op de kieuwen van een ombervisch in Sept. 1853 bij Scheveningen gevangen. (Maitl.).

173? *pastinacae*. v. Bened. Ann. Sc. nat., 3e Sér., XVI, pag. 118, Pl. IV, Fig. 8, 9.

In de neusholte van een pijlstaart-rog, *Trygon pastinaca*. (v. Bened. pag. 153, n°. 97).

Anchorella. Cuv.

174. *emarginata*. Kröyer. Edw. III, pag. 518, n°. 5.

Gemeen op de kieuwen van den elft, *Alosa finta*. (v. Bened. pag. 152, n°. 92). — Op de kieuwen van den zeewolf, *Anarhichas Lupus*, nabij Den Helder gevangen in April 1859. (Maitl.).

175. *uncinata*. Mull. Edw. III, pag. 519, n°. 5.

Baird, pag. 337, Tab. XXXV, Fig. 9.

Op de kieuwen van den schelvisch, de wijting en leng, *Gadus aeglefinus*, *barbatus* et *merlangus*. (v. Bened. pag. 153, n°. 94). — 3 exemplaren in Jan. 1869 tusschen de tanden van den kabeljauw, *Gadus morrhua*. (C. Ritsema, in litt.). — Op de kieuwen der schelvischen en kabeljauwen te 's Hage en Amsterdam meermalen aangetroffen. (Maitl.).

176? *brevicollis*. Edw. III, pag. 518, n°. 2.

Op schelvisch-soorten. (v. Bened. pag. 153, n°. 96).

- 177? *rugosa*. Kröyer. Edw. III, pag. 519, n°. 4.
Baird, pag. 338, Tab. XXXV, Fig. 8.

Op de kieuwen van den zee-wolf, *Anarhichas lupus*. (v. Bened. pag. 152, n°. 93).

- 178? *paradoxa*. v. Bened., Ann. Sc. nat. 3e Sér. XVI, pag. 117,
Pl. VI, Fig. 1.

Op de kieuwen van makreelen. (v. Bened. pag. 153, n°. 95).

LERNAEOCERINA.

Lernaeonema. Lesueur.

179. *monillaris*. Edw. III, pag. 525, n°. 2, Pl. XLI, Fig. 5.
Baird, pag. 341, Tab. XXXV, Fig. 10.

Op sprot uit de Zuiderzee te Amsterdam. (Maitl.).

- 180? *musteli*. v. Bened., Ann. Sc. nat. 3e Sér. XVI, pag. 123.

Op de kieuwen van een haai, *Mustelus vulgaris*. (v. Bened. pag. 154, n°. 102, Pl. XXIX).

Lernaea. Lin.

181. *branchialis*. Lin. Edw. III, pag. 528, n°. 1.
Baird, pag. 344, Tab. XXXV, Fig. 12.

Snell. v. Vollenh. I, bl. 39, Pl. III, Fig. 9.

Op de kieuwen van den kabeljauw en schelvischen, *Gadus morrhua*, *barbatus*, *callionyme*. (v. Bened. pag. 154, n°. 101, Pl. XIX, Fig. 5—13). — Op de kieuwen van den kabeljauw een exemplaar in Jan. 1869 te Haarlem. (C. Ritsema, in litt.). — In Febr. 1857 en 1875 op de kieuwen van den kabeljauw te Amsterdam in meerdere exemplaren. (Maitl.).

ARANEIFORMES.

PYCNOGONIDAE.

Pycnogonum. Mull.

182. *littorale*. Mull. Edw. III, pag. 537, n°. 1, Pl. XLI, Fig. 6.
Walvischluis. *Baster* II, bl. 156, Pl. XII, Fig. 3.

Wordt dikwerf op oesters en *Sertularia* aangetroffen. (v. Bened.

pag. 146, n°. 59). — Eén exemplaar in 1869 aan 't strand te Zandvoort tusschen zeewier door den Heer C. Ritsema gevonden en éénmaal aan 't strand van Walcheren aangetroffen. (Ritz. Bos, in litt.). — Eénmaal op de steenglooijing langs den zeedijk bij Den Helder. (Maitl.).

Phovichilus. Edw.

183? spinosus. Mont. * Edw. III, pag. 536, n°. 1.

Meermalen op Sertularia aangetroffen. (v. Bened. pag. 146, n°. 60).

CIRRIPEDIA.

LEPADIDAE.

Lepas. Lin.

184. anatifera. Lin. Lam. V, pag. 675, n°. 1.

Darwin, Lepadidae, pag. 73, Pl. I, Fig. 1.

Slabber, bl. 63, Pl. VIII, Fig. 3 (Naupliusvorm).

Eendenmossel. *Snell. v. Vollenh.* I, bl. 36, Pl. III, Fig. 5.

Op drijfhout en aan de kiel der schepen, somwijlen met steelen van 4 voet lengte. (v. Bened. pag. 155, n°. 105). — Wordt enkele malen na storm, bij 100tallen aan wrakhout bevestigd, op strand geworpen. (Maitl.).

185? dendata. Brug. Lam. V, pag. 676, n°. 2.

Darwin, Lepadidae, pag. 377, Pl. I, Fig. 16.

Gevonden, zonder vermelding van vindplaats, in eene collectie inlandsche schelpen, door Prof. J. C. Broers bijeenverzameld. (Maitl.).

N.B. Volgens *Darwin* zoude deze eene varieteit der vorige soort zijn.

186. pectinata. Spengler. Lam. V, pag. 677, n°. 6.

Darw., Lepad., pag. 85, Pl. I, Fig. 3.

Eénmaal gevonden op hout aan 't strand te Katwijk aangespoeld. (Maitl.).

BALANIDAE.

Balanus. List.

187. *balanoides*. Lin. Lam. V, pag. 660, n°. 8.

Darw., *Balan.* pag. 267, n°. 29, Pl. VII, Fig. 2.

Zee-puist, zee-pok, zee-eikel, Tassel, *Baster I*, bl. 144,
Pl. XII, Fig. VII—X.

Slabber, bl. 43, Pl. VI, Fig. 1. (Naupliusvorm).

Zee-pok, *Snell. v. Vollenh.*, I, bl. 37, Pl. III, Fig. 6.

Bedekt steenen, palen, mosselen, oesters en krabben. (*v. Bened.* pag. 155, n°. 106 sub nomine *Ovularis*. Lam). — Komt algemeen langs onze kust vòòr en bedekt aldaar de steenen en palen der hoofden met eene dikke laag. (Hoek, *Tijdschr.* I, bl. 76). — Veel aan palen aan de noordkust van Goningen. (Ritz. Bos, in litt.). — Zeer gemeen langs onze kusten op palen, steenen enz. enz. (Maitl.).

188. *palmatus*. Lam. V, pag. 662, n°. 15.

Aan 't strand te Breesaap bij Velsen op Wier. [*Fucus nodosus*]. *v. Hall*, *Bijdrag. Natuurk. Wetensch.* III, 2, bl. 121.

(N.B. Deze soort wordt door Darwin niet geciteerd, waarschijnlijk is zij slechts eene varieteit der voorgaande).

189. *crenatus*. Brug. Darwin, *Balan.*, pag. 261, n°. 27,
Pl. VI, Fig. 6.

In de noordzee op *Carcinus moenas*. (Hoek, in litt.). — Op schaal- en schelpdieren langs de kust te Scheveningen en Domburg. (Maitl.).

190. *improvisus*. Darw., *Balan.* pag. 250, n°. 22, Pl. VI, Fig. 1.

In de Noord- en Zuiderzee op schelpen en krabben; op rietstengels en palen in de Rijn en in vaarten om Leiden; op de stengels van *Phragmitis communis* in den Amstel bij het dorp Uithoorn. (Hoek, *Tijdschr.* I, bl. 76). — In menigte in brakwater nabij Ter Veere en Amsterdam, op allerlei voorwerpen; te Ter Veere op *Cardium rusticum* in sloten van den Kattenpolder. (Maitl.).

191. Hameri. Asc. Darwin, Balanid. pag. 277, n° 32,
Pl. VII, Fig. 5.

Eenmaal na een storm aan 't strand op *Carcinus moenas*. (Hoek, Tijdschr. I, bl. 76). — Op krabben aan de noordkust van Groningen. (Ritz. Bos, in litt.).

192. tintinnabulum. Lin. Lam. V, pag. 657, n° 3.
Darwin, Balan. pag. 194, n° 1, Pl. I, II.

Te Wijk aan zee gevonden. (G. J. A. Haas, Bijdrag. tot de Natuurk. Wetensch., III, 2, bl. 121). — Op de kiel van een schip uit Old Calabar teruggekeerd. (Hoek, Tijdschr. I, bl. 76).

Creusia. Leach.

193. Stromia. Mull. Lam. V, pag. 670, n° 1.
Darwin pag. 518, Pl. XXI, Fig. 1.

Eenmaal in Maart 1850 te Katwijk aan 't strand op eene zeer groote oesterschelp met *Serpula* en *Alveolaria* bezet. (Maitl.).

SACCOLINIDAE.

Sacculina. Thomps.

194. carcini. Thomps. v. Bened. Faun. litt. Belg., Crust.
pag. 119, Pl. XXX.

Te Ostende zijn gedurende de maand Augustus meer dan de helft der krabben, *Cancer moenas* en *Portunus marmoreus* met dezen parasiet bezet. (v. Bened. pag. 154, n° 103). — Slechts éénmaal gevonden in Juli 1871 op de strandkrab op Rottum, op honderden onderzochte krabben. (Ritz. Bos, in litt.). — Meermalen aan de buikwand van de gewone strandkrab op Walcheren aangetroffen. (Maitl.).

Peltogaster. Rathke.

- 195? paguri. Rathke. v. Bened., Faun. litt. Belg., Crust.
pag. 117, Pl. XXXI.

Twee malen op de kreeft-slak, *Pagurus Bernhardus* in *Buccino undato*, te Ostendè aangetroffen. (v. Bened. pag. 154, n° 104).